



ISSN: 2672-9962 (online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความทวิสารคดีที่เป็นภาษาไทยและมีข้อค้นพบข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง อีกทั้งยังมุ่งหมายที่จะเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสาขาต่าง ๆ และสนับสนุนการศึกษา การสอน โดยเน้นสาขาวิชาพระพุทธศาสนา การบริหารการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยวิชาการ

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

พระพรหมวัชรธีรจารย์, ศาสตราจารย์ ดร.

พระเทพพรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระธรรมวชิรธีรคุณ, รองศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.โกณัฐ ศรีทอง

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ**มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

พระศรีสมโพธิ, ดร.

รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา

ดร.ภารดา แก้วบุตรดี

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตระเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ วสันต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนชัย บุญหนัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล

นักวิชาการอิสระ

ดร.จรรยาศักดิ์ สุนทรเดช

บริษัท เอเชีย คอนเน็คต์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ฝ่ายจัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ดิเรก ดั่งลอย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 999 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 099-2969229
E-mail: journal.jra@gmail.com
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/index>

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารวิจัยวิชาการ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. พระธรรมวชิรธีรคุณ, รศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระราชรัตนเวที, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. พระศรีสมโพธิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระครูนิวาสิตขันธ์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระเมธีวชิรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ ภูริปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระครูสุธีธรรมบัณฑิต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ศ.ดร.จันทงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
20. รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. รศ.ดร.ภัทรพล ไชยเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
24. ผศ.ดร.สมคิด พุ่มเทียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. ผศ.ดร.สุกัญญาณัฐ อบสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผศ.ดร.ผดุง วรรณทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผศ.ศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผศ.ดร.สมบัติ นามบุรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- | | |
|------------------------------|------------------------------------|
| 33. ผศ.ดร.อุทัย สติมัน | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 34. ผศ.ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 35. ดร.ภาราตร แก้วบุตรดี | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

- | | |
|--------------------------------------|--|
| 1. พระเมธาวิญญูสร, รศ.ดร. | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 2. ศ.ดร.วัชร งามจิตรเจริญ | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 3. ศ. (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญ | ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ |
| 4. รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังธรรม | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 5. รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์ | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 6. รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 7. รศ.ดร.ธานี เกสทอง | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 8. รศ.ดร.อุทัยวรรณ ภูเทศ | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 9. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ | มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม |
| 10. รศ.ดร.ชนินทร์ วสันนท์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร |
| 11. รศ.ดร.ช่วงโชติ พันธุเวช | นักวิชาการอิสระ |
| 12. รศ.ดร.พฤทธิสรรค์ สุทธิไชยเมธี | มหาวิทยาลัยพิษณุโลก |
| 13. รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์ | มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ |
| 14. รศ.ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี |
| 15. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี |
| 16. รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ | มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |
| 17. รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 18. รศ.ดร.พรรณอร วันทอง | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 19. รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเดียน | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 20. รศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก | มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย |
| 21. ผศ. ว่าที่ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาวรรณ | มหาวิทยาลัยนเรศวร |
| 21. ผศ.ดร.ยุวดี วิทย์พันธ์ | มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ |
| 22. ผศ.ดร.นันทนา อุณเจริญ | มหาวิทยาลัยมหาสารคาม |
| 23. ผศ.ดร.เนติรัฐ วีระนาคินทร์ | มหาวิทยาลัยมหาสารคาม |
| 24. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 25. ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมิ | มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ |
| 26. ผศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก | มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย |
| 27. ผศ.ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล | นักวิชาการอิสระ |
| 28. ผศ.ดร.ภูริวัฒน์ คัมภีร์ภาพพัฒน | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ |
| 29. ผศ.ดร.กิตติพงษ์ โสภณธรรมภาณ | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ |
| 30. ผศ.ดร.สาธ ทรัพย์รวงทอง | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 31. ผศ.ดร.ศิริวรรณ กมลสุขสถิตย์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 32. ผศ.ดร.ธีรพจน์ แนนเนียน | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 33. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม | มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ |

34. ผศ.ดร.ประภัศร วรณสถิตย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
35. ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
36. ผศ.ดร.กฤษณะ ดาราเรือง	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
37. ผศ.ดร.วชิธรรม สรณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
38. ผศ.ดร.จันทร์ศร ภูติอริยวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
39. ผศ.ดร.สิบเอก ดร.เศรษฐวัตร ปรหมสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
40. ผศ.ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
41. ผศ.ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	นักวิชาการอิสระ
42. ผศ.ดร.ปาริชาติ สายจันดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
43. ผศ.ดร.ธีรวัฒน์ แสนคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
44. ผศ.ดร.ประทีป พิษทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
45. ผศ.ดร.อรอนงค์ สรรเสริฐ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
46. ดร.อักรินทร์ อริยศรีพงษ์	นักวิชาการอิสระ
47. ดร.จินตนาภา โสภณ	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
45. ดร.ชนิกา แสงทองดี	นักวิชาการอิสระ
46. ดร.พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
47. ดร.จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา	บริษัท เอเชีย คอนเน็คท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด
48. ดร.สมนึก หงษ์อิม	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
49. ดร.วรพล ชินเพชร	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
50. พันเอก ดร.สาธิต ทิพย์มณี	กรมแพทยทหารบก
51. ดร.ปัญญมณีสาร์ องค์กรปัญญกุล	มหาวิทยาลัยเกริก
52. ดร.วิไลวรรณ เทียนประนอมกร	โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์
53. ดร.พิเชษฐ์ วันทอง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
54. ดร.สุรัชย์ พุดชู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
55. ดร.จาตุรงค์ สุทวัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
55. พระมหาจักรพล อาจารย์สุโภ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
56. นางสาวโอปอล รังสิมันตุชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
54. นายปัญญา พรหมบุตร	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
55. นายสราวุธ แสงอรุณ	บริษัท กรุงศรี นิคมเบล จำกัด
56. อาจารย์รดา อนุตตรังกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
57. อาจารย์นันทยา สัตยวาที	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
58. อาจารย์ธีรพงศ์ พรหมวิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ

- ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศรี
- รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์
- รศ.ดร.สมาน งามสนิท
- รศ. สยาม คำปรีดา
- ผศ.ดร.สุดาภาภรณ์ ปัทมดิเลก

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้พิมพ์จะนำเสนอบทความให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) พิจารณาก่อนการตีพิมพ์ให้เกิดคุณภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะบทความวิชาการที่อยู่ในวารสารฯ นั้นต่างก็มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่จะกลายเป็นนวัตกรรม รวมถึงอาจจะส่งผลกระทบ (Impact) ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 20 บท และบทความวิชาการ 5 บท ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้มีการคัดเลือกมานำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงสถานการณ์ดังนี้



พระครูรัตนสุตาภรณ์, พระราชรัตนสุธี, พระครูปลัดสวพัฒนพุทธิคุณ พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี, พระสันต์ทัศน์ คมกิตฺติพลโย ญฺญายณี บุญทองคำ และกษิตีร์ ชื่นวิทยา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาภูมินิเวศนธรรมชาติด้านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก” พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาภูมินิเวศทุ่งแสลงหลวงมี 2 ประเด็น คือ 1.1) ด้านองค์ความรู้ โดยการสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านองค์ความรู้ และการรักษาภูมิปัญญา โดยใช้วัดในชุมชนเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล เป็นแหล่งศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 1.2) ด้านการจัดการความรู้ เป็นการจัดแนวทางการเรียนรู้เพื่อตอบสนองชุมชนท้องถิ่นในด้านการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยหน่วยงานจัดสถานที่เหมาะสมในวัดเป็นจุดบูรณาการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่สามารถศึกษาความรู้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชนได้ตลอดทั้งปี และ 2) การพัฒนาระบบภูมินิเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมี

ส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า 2.1) การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ โดยให้มีการศึกษาถึงนิเวศวิทยา และความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืน กับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ 2.2) การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่าและตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจของบุคคล 3) การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิต จะเป็นสิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษาและการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

พระครูธรรมธรปิยะ ปิยขโน (ภุรีปริชาเลิศ), พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรรักษาโรคของพระสงฆ์ไทย” พบว่า 1) งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในพระพุทธศาสนาได้ปรากฏเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์และการพัฒนาชุมชน ทั้งในรูปของนิทาน คำสอน และบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากมาย เรื่องเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาสันับสนุนการเข้าไปมีหน้าที่และบทบาทในสังคมของพระภิกษุสงฆ์ และยกย่องการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขต่อสาธารณชน 2) งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และ 3) การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรรักษาโรคของพระสงฆ์ไทย ด้านแพทย์ผู้ทำการรักษาผู้ที่จะเป็นแพทย์จะต้องมีความรู้ในเรื่องยารักษาโรคเป็นอย่างดี และใช้ยากับผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง ถูกโรคและถูกวิธีอีกด้วย ด้านจิตใจต้องมีการนำหลักการวิปัสสนากรรมฐานมาประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยเพื่อยกระดับจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข ด้านสถานที่ต้องจัดห้องพยาบาลจัดระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลภายในวัดให้เป็นระบบไม่ให้เกิดมลภาวะ มีความสัปปายะกับผู้มารักษา

พระครูวินิตธรรมมาทร (สมพร นิ่มนวล), วรฤต เกื่อนช้าง และพระเทพวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ) บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 4 ตามหลักอริยบท 4” พบว่า การดำเนินการบริหารงานวิชาการพบปัญหาหลายอย่าง โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการดำเนินงานค่อนข้างมาก ทั้งด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ปัญหาเหล่านี้ล้วน

ส่งผลต่อ คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนทั้งสิ้น การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทาง ด้านวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านละ 4 รูปแบบ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

พระมหาภักทรชัย กิจจขโย (เพียรประกิจ), พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาอินทรีย์ 5 ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า สภาพการพัฒนาอินทรีย์ผู้ปฏิบัติต้องปรับคุณธรรมเหล่านี้ให้สมดุลกัน สัทธากับปัญญา หากศรัทธามากไปจักทำให้เป็นผู้เชื่อโดยมง่าย จึงจำเป็นต้องเจริญปัญญาให้มากขึ้นเพื่อรู้ตามความเป็นจริง 2) การพัฒนาอินทรีย์ 5 เกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อการปฏิบัติ คือ สำนักปฏิบัติที่ร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีสถานที่ปฏิบัติที่มีความพร้อม และ 3) แนวทางการพัฒนาอินทรีย์ 5 เริ่มต้นจากการศึกษาเล่าเรียนและคิดวิเคราะห์ วิจัย ตั้งสมมติฐาน ถกเถียงหาเหตุผล ยังไม่เพียงพอที่จักเป็นใหญ่ หรือเป็นอินทรีย์ได้ ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติลงมือทดลองดำเนินการด้วยประสบการณ์ตรง ที่เรียกว่า ภาวนา ทำให้มี ทำให้เจริญ มีสติระลึกภูมิจิตตามเป็นจริงในขณะปัจจุบัน

ศักรินทร์ ยอดแก้ว และธัญวดี กำจัดภัย บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรึมโพธิ์อินโนเวเตอร์ร่วมกับเกมเป็นฐาน เรื่อง แอนิเมชัน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมเป็นรูปแบบการสอนแบบบรรยายที่ไม่มีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและไม่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรึมโพธิ์อินโนเวเตอร์ร่วมกับเกมเป็นฐาน มีความพึงพอใจในภาพรวมค่าเฉลี่ย 4.74 อยู่ในระดับมากที่สุด

ขวัญดาว ปันทองพันธุ์ บทความวิจัยเรื่อง “การสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ กรณีศึกษานักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา” พบว่า 1) ผลการประเมินสื่อส่งเสริม

ทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ด้านการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มีความน่าเชื่อถือความแม่นยำด้านระยะทาง การจัดแบ่งโซนการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.62) และ 2) ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อการสร้างสื่อด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$)

พิมพ์พลอย จันทร และสุตาทกาญจน์ ปัทมดิลก บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการฟังผ่านภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษและการตั้งคำถามตามลำดับขั้นของ Revised Bloom’s Taxonomy สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” พบว่า นักเรียนมีทักษะการฟังภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากศึกษาภาพยนตร์การ์ตูน และมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมในห้องเรียนอยู่ในระดับพอใจมาก รวมทั้งได้ข้อสรุปว่าภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนภาษาอังกฤษแบบทางเลือก ร่วมกับการเลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

อัศนัย แยมอาษา และทักษญา ส่งาโยธิน บทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมการผลิตคอนกรีตผสมเสร็จภาคตะวันตกของประเทศไทย” พบว่า 1) 1) ปัจจัยเสี่ยงภายในองค์กร คือ วัฒนธรรมองค์กร นโยบายการบริหาร แผนอัตรากำลัง กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ ส่วนปัจจัยเสี่ยงภายนอกองค์กร คือ การลดต้นทุนการผลิต และสถานการณ์การเมือง ด้านการตลาดเกี่ยวกับการให้บริการ มาตรฐานคุณภาพสินค้า การพัฒนาและรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านแผนรองรับภัยธรรมชาติ กิจกรรม CSR และความเชื่อมั่นภาพลักษณ์องค์กร 2) ระดับและลำดับความเสี่ยงพิจารณาถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยง แหล่งที่มาของความเสี่ยง ระดับความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ควรมีแผนการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน 3) ประเภtpัจจัยความเสี่ยง คือ ด้านการบริหาร ด้านกลยุทธ์การขายและการตลาด ด้านกลยุทธ์การแข่งขัน ด้านการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของพนักงาน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านกฎระเบียบ และด้านคู่มือการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน 4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยความเสี่ยงภายในองค์กร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การบริหารงาน การบริหารคน กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ คู่แข่ง เศรษฐกิจการเมือง ภัยธรรมชาติ ภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่น เป็นต้น และการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง และ 5) แนวทางการจัดการความเสี่ยง โดยการทำจัดปัจจัยเสี่ยง ลดขนาดความเสี่ยง กระจายความเสี่ยง และยอมรับความเสี่ยง โดยกระบวนการกำกับดูแล พัฒนากลยุทธ์ ปรับปรุงการบริหารการเงิน และพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จรรวณ พลอยดวงรัตน์ บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนบทความวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัยสำหรับครู” พบว่า 1) กิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) 3) ความสามารถในการเขียนบทความและการนำเสนออยู่ในระดับดี และ 4) ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานในการพัฒนาทักษะและสร้างความพึงพอใจแก่ครู

ศุภกานต์ เจริญสุข บทความวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า 1) 1) ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ส่วนมากเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดร้อยละ 84.50 และ 2) พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$)

รัตดาวรรณ วงศ์คำจันทร์, วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพียสา บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา” พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนัก 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) การสร้างทีมผู้นำ 4) การสร้างวิสัยทัศน์ 5) การกำหนดกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง 6) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง 7) การสร้างการสื่อสารทุกช่องทาง 8) การรักษาการเปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ และ 9) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์

พีระ ดีเลิศ, อัจฉรา นิยมภา และธีระวัฒน์ มอนโรสง บทความวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก” พบว่า องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ การบรรลุเป้าหมาย และการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบ ตัวแปร และพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกต่อไป

ไพรัตน์ กลิ่นทับ, วรกฤต เกื่อนช้าง และพระมหาอุตร อุตโตโร บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4” พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการทักษะอาชีพกับรายวิชาอื่น ๆ นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และระดมทรัพยากรจากเครือข่ายมาร่วมจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ ยกย่อง สนับสนุนให้ก้าวหน้า ด้านการบริหารทั่วไป มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม สนับสนุนและจัดการศึกษา ใช้ PDCA ขับเคลื่อนงาน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีทักษะอาชีพและมีรายได้ การสร้างเครือข่ายและการประสานงานช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำเร็จ 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านบริหารวิชาการ ได้รูปแบบ 12 แนวทาง ด้านบริหารงบประมาณ ได้ 10 แนวทาง ด้านบริหารงานบุคคล ได้ 6 แนวทาง ด้านบริหารทั่วไป ได้ 6 แนวทาง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4 ทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

ทักษิณกร แสงทองดี และชนิกา แสงทองดี บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) สภาพความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความกังวลด้านความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญในการจัดการความปลอดภัยคือ การดำเนินการทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหา และการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 2) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมครอบคลุมการจัดการความปลอดภัย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชญากรรม ด้านอุบัติเหตุ ด้านสาธารณสุข ด้านภัยธรรมชาติ ด้านการหลงทาง และด้านพืชและสัตว์ในแหล่งท่องเที่ยว โดยการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์นั้น รัฐบาลและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ควบคู่ไปกับการสร้างเครือข่ายชุมชนและอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่

จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา” พบว่า 1) การออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงใช้แนวคิดของ ADDIE Model โดยแอปพลิเคชันสามารถใช้งานได้ทั้งสมาร์ตโฟนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ มีลักษณะเป็นเกมที่ผู้เล่นสามารถเข้าใช้งานง่าย ขั้นตอนวิธีการเล่นไม่ซับซ้อน มีสถานการณ์เป็นภาพตัวการ์ตูน สีสันสวยงาม มีเสียงบรรยายประกอบภาพเคลื่อนไหว มีเสียงดนตรี มีคำถามเลือกตอบเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง และมีการรายงานผลคะแนน และผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันจากผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ระดับมาก และ 2) ผลการใช้แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่าหลังการใช้แอปพลิเคชัน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการคิดขั้นสูงสูงกว่าก่อนการใช้แอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร, ภาสกร เรืองรอง และพิชญภา ยวงสร้อย บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์” พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบหลัก และ 38 องค์ประกอบย่อย โดย 7 องค์ประกอบหลักด้านบริบท ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านสื่อการสอน 2) องค์ประกอบด้านผู้สอน 3) องค์ประกอบด้านเนื้อหาวิชา 4) องค์ประกอบด้านผู้เรียน 5) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) องค์ประกอบด้านวิธีการสอน และ 7) องค์ประกอบด้านการประเมินผล และ 2 องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการ ได้แก่ ด้านขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผลการหาคุณภาพของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.20) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.66) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.59$, S.D.=0.76) และองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.67) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.77) ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.71)

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.45$, S.D.=0.71) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.69) ด้านขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.71) และด้านวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.73) ตามลำดับ ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นรับรองคุณภาพของรูปแบบทุกองค์ประกอบ

ภัสราภรณ์ งามสมจันทร์, เขาวฤทธิ จงเกษกรณ์ และภาราตร แก้วบุตรดี บทความวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีนภะเทวีวิทยา อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า 1) ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ทั้ง 6 แผน อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และมีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 92.12/90.22 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, อรชร ไกรจักร, กรรณิการ์ ขาวเงิน, พระมหาวิญญูธรรม ศรีชัย, พระมหาวุฒิชัย บุญถึง และพระมหานุกูล อริยธรรมวัฒนา บทความวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน” พบว่า 1) ผลการศึกษาหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะ พบว่า หลักการจัดการขยะ มี 4 หลักการ ได้แก่ การคัดแยกขยะ การจัดการขยะตามหลัก 3 Rs หน้าบ้านน่ามอง บ้านสวยเมืองสะอาด ส่วนหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะ ได้แก่ ปัจจยแห่งสัมมาทิฎฐิ อธิปไตย สัมมปาธาน เมื่อวิเคราะห์หลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมด้วยวิธีการทางปรัชญาแล้ว ทำให้พบว่า หลักการจัดการขยะมีข้อบกพร่องในแง่ที่ว่า เป็นเพียงหลักการที่สอนให้ประชาชนจัดการขยะเท่านั้น แต่ไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๆ ที่การที่ประชาชนจะจัดการขยะได้ มีผลมาจากจิตสำนึก ส่วนหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะมีข้อบกพร่องในแง่ที่ว่า เป็นหลักธรรมที่มีความล้าสมัยเพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว หากไม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน หลักพุทธธรรมคงไม่เกิดประโยชน์ต่อ

สังคมปัจจุบัน และ 2) ผลการบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน พบว่า การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมตามวิธีบูรณาการของพระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) คือ การปรับพระพุทธานุชาตเข้าหาศาสตร์ ทำให้ได้นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน

สมาน ศิริเจริญสุข, บุญทัน ดอกไธสง และสุรพล สุธะพรหม บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรม” พบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรมมีการเตรียมความพร้อมใน 3 เรื่อง คือ การเตรียมหรือพัฒนาบุคลากร การจัดหางบประมาณ และพัฒนาความพร้อมของอาคารสถานที่เพื่อรองรับโครงการ ผ่านกระบวนการ PDCA คือ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนา และ 2) การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 2.1) การสนับสนุนให้โครงการนี้เป็นอีกหนึ่งบทบาทหน้าที่ (ฉันทะ) ซึ่งกระทำในลักษณะของ การกิจหลัก การกิจเชิงรุก กระบวนการยุติธรรมทางเลือก การส่งต่อผู้รับคำปรึกษา และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีผลการประเมินภาพรวมในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด 2.2) การส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการเตรียมความพร้อม (วิริยะ) ผ่านการผลักดันงบประมาณ ส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูล ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพิ่มช่องทางในการติดต่อ และดำเนินนโยบายต่อเนื่อง ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด 2.3) ด้านการริเริ่มในการสร้างระบบหรือระเบียบการทำงาน (จิตตะ) คือ สร้างระบบการทำงานที่ต่อเนื่อง สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างระเบียบข้อบังคับ และริเริ่มโครงการช่วยเหลือ ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และ 2.4) ด้านการทบทวนในประเด็นที่ยังมีข้อขัดข้อง (วิมังสา) คือ ทบทวนระบบอาวุโสศาล และทบทวนการทับซ้อนเชิงภารกิจ ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

มณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เกื่อนช้าง และธานี เกสทอง บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6” พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1.1) ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างควมตระหนักให้ทุกคนมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน 1.2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง จัดกิจกรรมให้สมาชิกได้กระทำร่วมกัน 1.3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเครือข่ายโดยมี

เป้าหมาย วัดอุปสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน 1.4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย จัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ วางกฎ กติการ่วมกัน 1.5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีโอกาสได้ ปฏิสัมพันธ์กัน 1.6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างขวัญ กำลังใจ เชิดชูเกียรติแก่สมาชิก 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีรูปแบบทั้งสิ้น 24 แนวทาง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการ บริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

พระนพดล สุทธิธมโม (มุลทาทิ), พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวณโณ (ผลไม้) และพระ ปลัดเมธี เขมพลโย (สอนวันดี) บทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารสำหรับพระภิกษุสามเณร” พบว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการสื่อสารตั้งแต่อดีต จนถึงยุคปัจจุบันเพราะว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ เพื่อเป็น สื่อและเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของโลกที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะสร้าง สันติสุขและมิตรภาพสู่ประเทศต่าง ๆ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนักถึงความ แตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม สังคมการปกครอง การเมืองและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นยังเข้าถึง องค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตดีขึ้น ด้วยบทบาทหน้าที่ของวัดในปัจจุบัน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานและศาสนานั้น พระสงฆ์และสามเณร ที่อยู่ในวัดที่เป็นแหล่งการท่องเที่ยวเหล่านี้จึงต้องมีการปรับตัวโดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่ จะใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากกว่ามัคคุเทศก์ทั่ว ๆ ไป และยัง สร้างภาพที่ดีให้กับวัด ตลอดจนประเทศชาติและพระพุทธศาสนา

พระเทพ ปิยสีโล (ฟุ้งทองคำ) และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิชาการเรื่อง “วิธีการ ฟังพระรัตนตรัยในชีวิตประจำวัน” พบว่า ซึ่งชาวพุทธถือเป็นสัจธรรมอันประเสริฐ มีคุณค่ามากกว่าสิ่ง มีค่าใด ๆ และมีอิทธิพลทั้งในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมทางศาสนา การฟังพาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีหลายลักษณะ บางครั้งในยามทุกข์ บางครั้งในยามสุข เมื่อรู้สึกกลัว เหงา หรือไม่มีที่ พักใจ ชาวพุทธจะหันไปพึ่งพิง บางครั้งในยามที่มีความสุขก็จะไปวัด ฟังธรรม หรือร่วมพิธีเวียนเทียน ประทักษิณ ซึ่งสอดคล้องกับยุคพุทธกาลที่มีการฟังพาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ตลอดชีวิต เมื่อชาวพุทธดำรงชีวิตด้วยความรู้ ความตื่น และความเบิกบาน ที่เปี่ยมไปด้วยกรุณา ความบริสุทธิ์

และปัญญา ชีวิตจะสว่างไสวไม่มีดมน การพึงพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ตามหลักพระพุทธศาสนาใช้วิธีอาศัยความรู้ที่ได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และจิต เรียกว่า ความรู้จากอายตนะ 6 การน้อมนำพระรัตนตรัย มาเป็นที่พึ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ในยามกิน ยามนอน ยามออกจากบ้าน หรือเมื่อเผชิญภัยหรือวิกฤต เป็นการสร้างกุศลธรรมที่แสดงถึงศรัทธา ความเลื่อมใส และความเคารพ ซึ่งจะนำไปสู่การละกิเลสได้ในที่สุด

อัญชลี เชี่ยวโสธร, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ บทความวิชาการเรื่อง “ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุ” พบว่า การรับรู้ของผู้สูงอายุในการคิด การรู้สึก การกระทำ ความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต การดูแลสุขภาพกาย การดูแลสุขภาพจิต การมองโลกในแง่ดี การมีสัมพันธภาพทางบวก การมีความยืดหยุ่นในการปรับมุมมองความคิด และการมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม สำหรับองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุข และมีผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิดและความเป็นอยู่ของชีวิตประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เรียกว่า แบบจำลองเพอร์มา หรือแบบจำลองที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตแบบยูโดโมนิสต์ที่เน้นศักยภาพและความเจริญรุ่งเรืองของบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้คือ รู้สึกดีมีอารมณ์บวก ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีทุกรูปแบบ เข้าใจความหมายของการใช้ชีวิต แลตระหนักถึงความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา นอกจากนี้ ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุสามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ โดยนำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางจิตวิทยา

ประกาศ จันทรโคตร, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย บทความวิชาการเรื่อง “รูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล” พบว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีของรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบการวัดอันดับที่ 2 แบบ Reflective Measurement Model โดยรูปแบบการวัดอันดับที่ 1 เป็นรูปแบบการวัดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์เสริมสร้างธรรมาภิบาล รูปแบบการใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์พกพาเสริมสร้างธรรมาภิบาล รูปแบบการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์เสริมสร้างธรรมาภิบาล และรูปแบบการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งเสริมสร้างธรรมาภิบาล และรูปแบบการวัดอันดับที่ 2 เป็นรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงว่าตัวแปรแฝงการบริหารงานวิชาการเป็นสาเหตุของตัวแปรแฝงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ก่อนนำรูปแบบเชิงทฤษฎีของรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ จะต้องทำการตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ชนันภรณ์ อารีกุล, วิกรม จันทระจิตร และณัฐพล คุปต์ธนโรจน์ บทความวิชาการ เรื่อง “การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดาน” พบว่า การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุเป็นแนวคิดที่สำคัญสำหรับสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด กล่าวคือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึงลักษณะของผู้สูงอายุ พัฒนาการของผู้สูงอายุ แนวคิดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ และพฤฒาวิทยา เกมกระดานเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เกมกระดานเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพราะไม่เพียงแต่มุ่งเน้นความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ช่วยชะลอความเสื่อมของเซลล์สมอง สนุกสนาน คลายความเครียด และช่วยสร้างสังคม เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งคนวัยเดียวกันและ/หรือบุตรหลานต่างวัย ถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัยได้เป็นอย่างดี



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข-จ
บทบรรณาธิการ	ฉ-ด

บทความวิจัย:

การพัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน พื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก	
: พระครูรัตนสุตาภรณ์, พระราชรัตนสุธี, พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี, พระสันต์ทัศน์ คมภิรมย์ ณัฏยาณี บุญทองคำ และกษิตีร์ ชื่นวิทยา	1
การพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรของพระสงฆ์ไทย	
: พระครูธรรมธรปิยะ ปิยชน (ภูรีปรีชาเลิศ), พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา	17
รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 4 ตามหลักอิทธิบาท 4	
: พระครูวินิตธรรมมาทร (สมพร นิ่มนวล), วรกฤต เกื่อนช้าง และ พระเทพวชิรเมธี (วีระ วรปัญญา)	29
การพัฒนาอินทรีย์ 5 ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสิงห์บุรี	
: พระมหาภัทรชัย กิจจขโย (เพียรประกิจ), พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา	45
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรึมฟร์อินโนเวเตอร์ร่วมกับเกม	

เป็นฐาน เรื่อง แอนิเมชัน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

: ศักรินทร์ ยอดแก้ว และธัญวดี กำจัดภัย 55

การสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้
ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ กรณีศึกษานักศึกษาครูสังคมศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

: ขวัญดาว ปิ่นทองพันธุ์ 69

การพัฒนาทักษะการฟังผ่านภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษและการตั้งคำถาม
ตามลำดับขั้นของ Revised Bloom's Taxonomy สำหรับนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

: พิมพ์พลอย จันทร์ และสุதாகาญจน์ ปัทมติก 83

แนวทางการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมการผลิตคอนกรีตผสมเสร็จภาค
ตะวันตกของประเทศไทย

: อัครนิย แยมอาษา และทักษญา สง่าโยธิน 99

การพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถ
เขียนบทความวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัยสำหรับครู

: จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ 117

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14
ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์

: ศุภกานต์ เจริญสุข 131

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

: รัตตาวรรณ วงศ์คำจันทร์, วาโร เฟ่งสวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพียสา 145

องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัด
สถาบันพระบรมราชชนก

: พีระ ดีเลิศ, อัจฉรา นิยมภา และธีระวัฒน์ มอนโธสง 161

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4

: ไพรัตน์ กลิ่นทับ, วรกฤต เกื่อนช้าง และพระมหาอุดร อุตโตโร 177

รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน
กรุงเทพมหานคร

: ทัชชกร แสงทองดี และชนิกา แสงทองดี 193

การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา

: จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง 211

การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบ
ผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏ
ศิลป์

: พิมพ์พรพลัส ลักษณะวิเชียร, ภาสกร เรืองรอง และพิชญภา
ยวงสร้อย 227

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง
เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนศรีนครินทรวิทยา อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

: ภัสราภรณ์ งามสมจันทร์, เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ และภาราตร
แก้วบุตรดี 247

การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรม
วิถีพุทธสำหรับการจัดการขยะในชุมชน

: แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, อรชร ไกรจักร, กรรณิการ์ ขาวเงิน, พระ
มหาวิญญูธรรณ ศรีชัย, พระมหาวุฒิชัย บุญถึง และพระมหานุกูล
อริยธรรมวัฒนา 261

การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรม

: สมาน ศิริเจริญสุข, บุญทัน ดอกไธสง และสุรพล สุยะพรหม 279

รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสารานุกรม
ธรรม 6

: มณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เกื่อนช้าง และธานี เกสทอง 297

บทความวิชาการ:

การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับพระภิกษุสามเณร

: พระนพดล สุทธิธมโม (มุลทาดี), พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวณโณ (ผลไม้) และพระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอนวันดี) 315

วิธีการฟังพระรัตนตรัยในชีวิตประจำวัน

: พระเทพ ปิยสีโล (ฟังทองคำ) และศิริโรจน์ นามเสนา 331

ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุ

: อัญชลี เชี่ยวโสธร, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรณจวน คำชिरพิทักษ์ 347

รูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาใน
ยุคดิจิทัล

: ประภาส จันทรโคตร, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย 363

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดาน

: ชนันภรณ์ อารีกุล, วิกรม จันทรจิตร และณัฐพล คุปต์ธนโรจน์ 385

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ 402

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ 403

หนังสือขอสงวนบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ 422

การพัฒนาภูมิทัศน์ธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก

Natural Landscape Development through the Knowledge Management
Process with The Community at Thung Salaeng Luang Area, Phitsanulok
Province

พระครูรัตนสุตาภรณ์¹ พระราชรัตนสุธี² พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ³ พระมหาเทวประภาส
วชิรญาณเมธี⁴ พระสันต์ทัศน์ คมภิรมย์⁵ ณัฏยาณี บุญทองคำ⁶ และกษิติธร ชื่นวิทยา⁷

Phrkrurattanasutaphorn, Phrarajrattanasudhi, Phrakrupaladsuwattanabuddhikun,
Phramaha Tevaprapas Vajirayanamedhi, Phra Santhas Kamprelapunyo,
Nattayanee Boontongkham and Kasidit Chueinwittaya

Received: March 14, 2024

Revised: May 12, 2024

Accepted: May 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมิทัศน์ทุ่งแสลงหลวง และ
2) ศึกษาการพัฒนาระบบภูมิทัศน์ด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นการวิจัยเชิง
คุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นตัวแทนชุมชน หน่วยงานภาครัฐ พระสงฆ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง จำนวน 30 คน ประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน ผลการวิจัย
พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาภูมิทัศน์ทุ่งแสลงหลวงมี 2 ประเด็น คือ 1.1) ด้านองค์ความรู้ โดย
การสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านองค์ความรู้ และการรักษาภูมิ
ปัญญา โดยใช้วัดในชุมชนเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล เป็นแหล่งศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและ

¹⁻⁶ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช; Buddhachinaraj Buddhist College

⁷ โรงเรียนระเบียบวิทยา; Rabeibwittaya School

การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 1.2) ด้านการจัดการความรู้ เป็นการจัดแนวทางการเรียนรู้เพื่อตอบสนองชุมชนท้องถิ่นในด้านการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยหน่วยงานจัดสถานที่เหมาะสมในวัดเป็นจุดบูรณาการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่สามารถศึกษาความรู้ ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชนได้ตลอดทั้งปี และ 2) การพัฒนาระบบภูมินิเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า 2.1) การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้รู้จักธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ โดยให้มีการศึกษาถึงนิเวศวิทยาและความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืน กับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ 2.2) การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่าและตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจของบุคคล 3) การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เฝ้าต่อสิ่งแวดล้อมดำรงชีวิต จะเป็นสิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษาและการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิตโดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

คำสำคัญ: การพัฒนา, การจัดการความรู้, ภูมินิเวศน์

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the landscape development guidelines at Thung Salaeng Luang area; and 2) to study the development of the landscape system through community-based participatory knowledge management. This was a qualitative research. Key informants were community representatives, government agencies, monks, and those involved in tourist attractions in Noen Maprang District, totaling 30 people. There was a focus group meeting of 10 people. The research results found that 1) the landscape development guidelines at Thung Salaeng Luang area consisted of 2 issues: 1.1) in terms of knowledge, a network has been established to exchange knowledge, provide advice on knowledge and preserve local wisdom, using temples in the community as a data collection center and a central source for exchanging information and joint

learning management; and 1.2) in the aspect of knowledge management, learning guidelines were organized to respond to local communities in terms of restoring the relationship between humans and nature, using a participation model among communities, local areas, and government agencies to manage the creation of knowledge management processes with communities, including the establishment of local wisdom database, the promotion of hometown awareness activities with agencies providing appropriate places in temples as integrated points to welcome tourists who can study knowledge and information about community identity throughout the year; and 2) the development of the landscape system through knowledge management with community participation found that 2.1) providing education about the environment to know the nature around humans by studying ecology and the relationship between humans and the environment in living, blending with the surrounding nature, 2.2) creating awareness of environmental conservation was making people see the value and be aware of the environment and nature by providing education about the environment which will be the foundation for developing the minds of individuals, 3) promoting behavioral changes to support the environment and livelihood will be the result of providing education and creating awareness, leading to living without harming nature.

Keywords: Development, Knowledge Management, Landscape

บทนำ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมา มีการดำเนินการร่วมกันจากหลากหลายหน่วยงานเพื่ออำนวยความสะดวก สร้างความเชื่อมโยง และกระจาย การท่องเที่ยวออกสู่เมืองรองมากขึ้น รวมถึงมีการก่อสร้างเครือข่ายถนนเชื่อมโยงจุดผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวในภูมิภาค โดยในปี 2563 มีการดำเนินงานที่สำคัญที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย อาทิ การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโครงข่ายทางรถไฟสนับสนุน เขตเศรษฐกิจพิเศษ การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ของสำนักงานนโยบาย และแผนการขนส่งและจราจร โครงการพัฒนาเมืองการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน ของกรมท่า

อากาศยาน และโครงการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ เกิดประสิทธิภาพของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

องค์กรภาครัฐได้มีแนวทางในหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยได้ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมโดยกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ความเป็นธรรมการลดความเหลื่อมล้ำที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์มั่นคงมั่งคั่งยั่งยืนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมยกระดับผลิตภัณฑ์และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้สามารถจำหน่ายได้และมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ปัจจุบันประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติ 131 แห่งตามที่มีราชกิจจานุเบกษาแล้ว และพื้นที่เตรียมการอีก 23 แห่ง รวม 154 แห่ง ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกมีอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอวังทอง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอหล่มสัก อำเภอเมือง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีสภาพธรรมชาติ ทิวทัศน์ และเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแหล่ง เช่น ถ้ำ น้ำตก ทุ่งหญ้าโล่งใหญ่อุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงเป็นทุ่งหญ้าแบบสวันนาสลับกับป่าสนสองใบอีก 2 แห่ง คือ ทุ่งหญ้าเมืองเลน และทุ่งโนนสน ตามเส้นทางเดียวกับทางเข้าทุ่งแสลงหลวง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 60 กม. สภาพพื้นที่เป็นทุ่งหญ้าโล่งใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร ตามเส้นทางจะตัดผ่านป่าเบญจพรรณ จะพบสัตว์ป่าออกมาหากินตามข้างทางเป็นประจำและพันธุ์ไม้ดอกมากมาย ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ คือ ถ้ำระบ่าน วังแดง และถ้ำบ้านมุงซึ่งเป็นถ้ำหินปูน ซึ่งกำลังดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง น้ำตกแก่งโสภา น้ำตกxonโสม ถ้ำเดือน-ดาว ถ้ำพระวังแดง และถ้ำค้างคาว ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นสถานที่ที่มีความงดงามทางธรรมชาติ และมีการพบจระเข้น้ำจืดสายพันธุ์ไทย หรือจระเข้สยาม (*Crocodylus Siamensis*) บริเวณคลองชมพู (สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาศึกษาเพื่อหาแบบแผนการจัดการมรดกธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทุ่งแสลงหลวงแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยมีกรณีการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติใน

พื้นที่ และมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาแนวทางการจัดการมรดกธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ชุมชนที่มีพื้นที่ติดเขตป่าและชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การพึ่งพิงป่าเป็นแหล่งอาหาร สมุนไพรรักษาโรค มีการอยู่ร่วมกับอย่างเกื้อกูลกันอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ให้สามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาได้ภายใต้วิกฤตดังกล่าว โดยผู้นำท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรร่วมกัน และเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่สะสมมานานหลายทศวรรษ เกี่ยวกับขอบเขตที่ดินทำกินและที่เขตป่าอนุรักษ์ ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า เพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร โดยมุ่งเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมินิเวศทุ่งแสลงหลวง และศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิชาการ ค้นหาศักยภาพและส่งเสริมสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่จำเป็นต้องได้รับการปกป้องและพร้อมที่จะฟื้นฟูต้อนรับนักท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้นี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มรดกทางธรรมชาติและประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมินิเวศทุ่งแสลงหลวง
2. เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินโครงการวิจัยดังนี้

1. ประเภทการวิจัย เป็นเชิงคุณภาพ โดยใช้ชนิดการวิจัยเอกสาร ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
2. พื้นที่เป้าหมาย พิษณุโลก ประกอบด้วย 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ตำบลวังนกนงอำเภอ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ตำบลบ้านแยง อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ตำบลบ้านมุง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) รวมจำนวน 30 รูป/คน

แบ่งออกเป็น ภาคเอกชนและประชาชนผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มีการจัดการความรู้ภูมิโนเวศฯ โดยรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จำนวน 10 คน ตัวแทนผู้นำชุมชนโดยรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จำนวน 11 คน จาก 7 ตำบล และหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทด้านการจัดการความรู้โดยรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จำนวน 9 คน รวม 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงตามความสำคัญของการศึกษาวิจัยที่ให้ข้อมูลหลัก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยลงพื้นที่วิจัยและได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เพื่อให้ได้แนวทางการศึกษา ได้แก่ 1) ประชาชนในเขตพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว 3) ราษฎรชาวบ้าน 4) ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบภูมิโนเวศธรรมชาติด้วยการจัดการความรู้แบบองค์รวมร่วมกับชุมชนทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก

3.2 การสนทนากลุ่ม โดยดำเนินการร่วมกับตัวแทนชุมชนต้นแบบ เพื่อร่วมกันพิจารณาผลการศึกษา ที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม เพื่อผลักดันให้ภาครัฐขับเคลื่อนเป็นนโยบายสาธารณะ และบูรณาการท่องเที่ยวชุมชนเชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างทั่วถึง โดยการจัดประชุมสัมมนากลุ่มมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เป็นการจัดประชุมกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ต้นแบบจากผลการวิจัยจำนวน 1 ชุมชน

3.3 การสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) โดยการลงพื้นที่สังเกตและสอบถามความต้องการและความพร้อม การมีส่วนร่วมในพื้นที่ต้นแบบจากผลการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิโนเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา ชนิดการวิจัยเชิงพัฒนาการ เป็นการศึกษาที่พิจารณา วิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญต่อ รูปแบบ หลักการ และกระบวนการในการส่งเสริมการพัฒนาชุดองค์ความรู้ภูมิโนเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก

6. การนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติกับชุมชนรอบเขตอุทยาน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านพื้นที่ทำกิน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มรดกทางธรรมชาติและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก” โดยการนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาภูมินิเวศทุ่งแสลงหลวง พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบภูมินิเวศธรรมชาติในพื้นที่ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มี 2 ประเด็น คือ

1.1 ด้านองค์ความรู้ โดยการสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านองค์ความรู้ และการรักษาภูมิปัญญา จะเป็นการช่วยกันรักษาองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนให้สามารถนำมาต่อยอดเพื่อการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วัดในชุมชนเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล เป็นแหล่งศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการเสริมทักษะความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติ

1.2 ด้านการจัดการความรู้ เป็นการจัดแนวทางการเรียนรู้เพื่อตอบสนองชุมชนท้องถิ่นในด้านการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ต้องลงไปสู่ธรรมชาติจริง โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นในรูปแบบออนไลน์และเครือข่ายโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดีย หน่วยงานจัดให้สถานที่เหมาะสมในวัดเป็นห้องสมุดชุมชน เป็นจุดบูรณาการต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่สามารถศึกษาความรู้ ข้อมูล อัตลักษณ์ชุมชนได้ตลอดทั้งปี ผู้นำชุมชนใช้เครือข่ายจัดตั้งที่มีอยู่ เช่น อสม. ประธานคุ้มบ้าน ฯลฯ เป็นผู้นำในการเชื่อมโยงบ่งชี้อบรมรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาฯ และ จัดทำคู่มือ/ ฐานข้อมูล สำหรับการเผยแพร่ และรักษาองค์ความรู้ KM ชุมชน ผ่านระบบออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย

2. การพัฒนาระบบภูมิเนเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า

2.1 การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์อย่างแท้จริง โดยให้มีการศึกษาถึงนิเวศวิทยา และความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้จริงในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ ได้มุ่งสอน โดยยึดหลักศาสนา โดยสอนให้คนมีชีวิต ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ทำลายชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่ ในธรรมชาติด้วยกัน พิจารณาถึงความเป็นไปตามธรรมชาติที่เป็นอยู่ ยอมรับความเป็นจริง ของธรรมชาติ และยอมรับความจริงนั้น โดยไม่ฝืนธรรมชาติ ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ อย่างสิ้นเปลือง น้อยที่สุด ทำให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการ ของสังคมและประเทศชาติ ในการพัฒนา

2.2 การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคลเห็นคุณค่า และตระหนักในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบ จากการทำกิจกรรม ที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา การสร้างจิตสำนึก โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจของบุคคล และยังมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ให้มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ

2.3 การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิต โดยสอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อมนี้ จะเป็นสิ่งที่เกิด ตามมาจากการให้การศึกษาและการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวการพัฒนาระบบภูมิเนเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญและมีความน่าสนใจในแง่มุมทางวิชาการ โดยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาระบบภูมิเนเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน พื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบภูมิเนเวศธรรมชาติในพื้นที่ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดการความรู้ภูมิเนเวศธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มี ใน 2 ประเด็น คือ 1) ด้านองค์ความรู้ โดยการสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านองค์ความรู้ และการรักษาภูมิปัญญา จะเป็นการช่วยกันรักษาองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนให้สามารถนำมาต่อยอดเพื่อการพัฒนาได้

อย่างเป็นระบบ โดยใช้วัดในชุมชนเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล เป็นแหล่งศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการเสริมทักษะความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติ จะต้องเริ่มพัฒนาโดย เน้นบทบาทร่วมของ สี่ภาคส่วนพัฒนา คือผู้นำชุมชน ภาครัฐ คนในชุมชน รวมถึงผู้ประกอบการภาคเอกชน โดยมีภาคส่วนชุมชนเป็นผู้ร่วมพัฒนา และได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลกตามลำดับ ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในรูปแบบ Active Learning ที่คนในชุมชนร่วมกันปฏิบัติ เพื่อเป้าหมายของการบูรณาการภูมินิเวศธรรมชาติชุมชนทุ่งแสลงหลวง ให้สามารถตอบโจทย์ด้านเศรษฐกิจ สังคมการเรียนรู้ รวมถึงการท่องเที่ยวธรรมชาติ ไปพร้อมกัน สอดคล้องกับการวิจัยของชนิษฐนันท์ อภิหารชากร และคณะ (2565) พบว่า พื้นที่ศึกษาในอำเภอนครไทย อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก อำเภอหล่มเก่า อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราวเรียนในลำดับต้นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การศึกษาได้ศึกษาปัญหาการบุกรุกที่ดินในมิติของประชาชนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พบว่า ข้อเสนอแนะให้มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่รัฐให้ชัดเจน โดยใช้เครื่องมือที่ทันสมัย และใช้มาตราส่วนที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในทุกมิติ และเน้นการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 2) ด้านการจัดการความรู้ เป็นการจัดแนวทางการเรียนรู้เพื่อตอบสนองชุมชนท้องถิ่นในด้านการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ต้องลงไปสู่ธรรมชาติจริง โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นในรูปแบบออนไลน์และเครือข่ายโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดีย หน่วยงานจัดให้สถานที่เหมาะสมในวัดเป็นห้องสมุดชุมชน เป็นจุดบูรณาการต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่สามารถศึกษาความรู้ ข้อมูล อัตลักษณ์ชุมชนได้ตลอดทั้งปี ผู้นำชุมชน ใช้เครือข่ายจัดตั้งที่มีอยู่ เช่น อสม. ประธานคุ้มบ้าน ฯลฯ เป็นผู้นำในการเชื่อมโยงบ่งชี้รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญา และ จัดทำคู่มือ/ ฐานข้อมูล สำหรับการเผยแพร่ และรักษาองค์ความรู้ KM ชุมชน ผ่านระบบออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย โดยในการจัดการความรู้เชิงพื้นที่ (Knowledge Management Action Plan) ในพื้นที่ต้นแบบ ในการสื่อสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีการติดป้ายแผนที่ในพื้นที่วัดบางมุง เพราะเป็นศาสนสถานศูนย์รวมในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม ซึ่งสอดคล้องกับเมตตา เก่งชูวงศ์ และคณะ (2562) พบว่า ชุมชนมีศักยภาพ

ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ศักยภาพด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ศักยภาพด้านการบริหารจัดการองค์กร และศักยภาพด้านการเรียนรู้โดยรูปแบบควรเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศ และสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับสุขภาพและความงามที่เน้นธรรมชาติบำบัด และได้ใช้ชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านปลาปูเป็นแนวทางในการวางกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว และแนวทางที่ควรเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจชุมชน คือ ภาครัฐเร่งจัดทำชุมชนพื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone) ให้เป็นชุมชนนักร้องรักว่าที่ปามรดกโลก มีการกำหนดระดับชุมชนอนุรักษ์มรดกโลก มอบรางวัลฯ เพื่อเสริมแรงจูงใจ เร่งดำเนินการปักหลักเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรอยต่อรับทราบโดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน เช่น กิจกรรมบวชป่า ปักเขตมรดก เพื่อส่งเสริมคุณค่าให้เกิดขึ้นทั้งด้านการท่องเที่ยวและการใช้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ กับกฎวิวัฒน์ แสงภูเขียว (2563) พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในอำเภอเขาต่อจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยข้อจำกัดประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรมและกระบวนการบูรณาการสอดคล้องกับการจัดลำดับความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติจากผลการวิจัย ได้แก่ ฉันทะ ความรักและตั้งใจในการปฏิบัติ ใช้นิยามแทนการบ่งชี้ความรู้ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ใช้นิยามแทนการสร้างและแสวงหาความรู้ จิตตะ ความฝึกฝนใส่ใจในงาน ใช้นิยามแทนการจัดความรู้ให้เป็นระบบ วิมังสา ความรู้จักปรับปรุงตรวจสอบ ใช้นิยามแทนการประมวลและกลั่นกรองความรู้ จินตามยปัญญา ปัญญาจากการคิดพิจารณาด้วยเหตุผล ใช้นิยามแทนการเข้าถึงความรู้ สุตมยปัญญา ปัญญาจากการเล่าเรียนจากผู้อื่น ใช้นิยามแทนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และภาวนามยปัญญา ปัญญาจากการลงมือปฏิบัติ ใช้นิยามแทนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนทุ่งแสงหลวง ที่คนในชุมชนทุกภาคส่วนทุกเพศวัย เกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ศึกษา ต่อยอดองค์ความรู้ในทุกด้านของภูมินิเวศน์ในชุมชนทุ่งแสงหลวง ซึ่งนิยามด้วยสี่เขียวของใบไม้ที่ครอบคลุมให้ร่มเงาแก่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากฐานคู่มือองค์ความรู้ของการพัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบดังกล่าว และสามารถต่อยอดไปสู่การปฏิบัติได้จริงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับภูวดล บัวบางพลู (2561) พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มาตรฐานในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และเกิดการกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ ให้มากขึ้น รวมถึงจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ

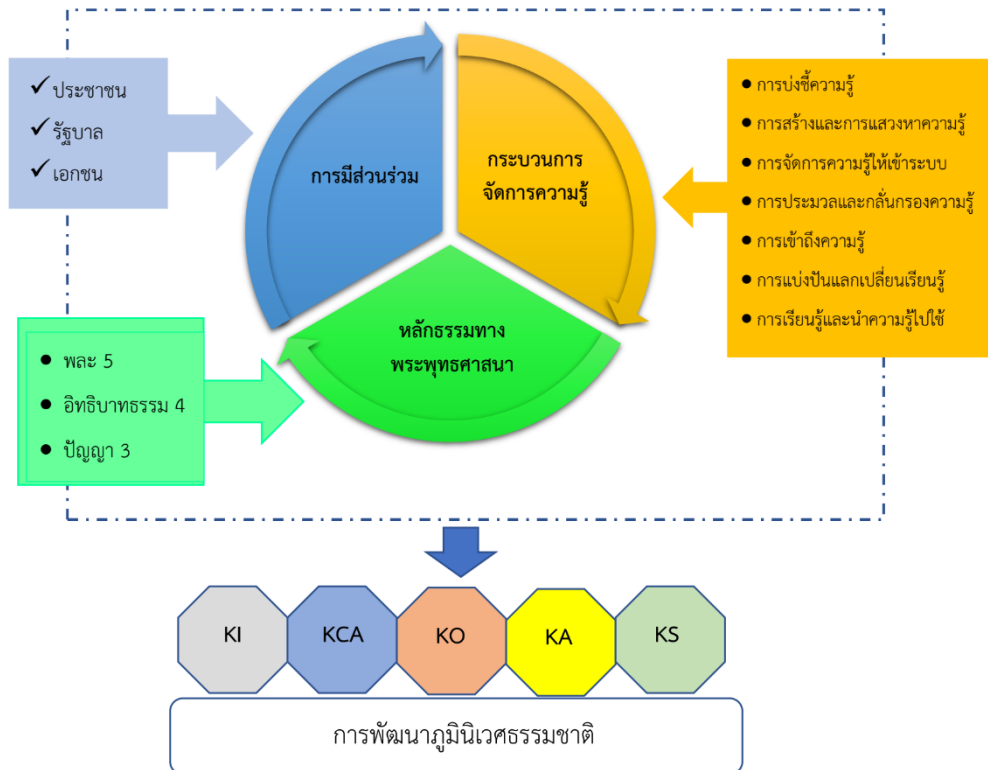
อุทยานฯ โดยคณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว และด้านสิ่งแวดล้อม จัดทำคู่มือท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

2. การพัฒนาระบบภูมินิเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาระบบภูมินิเวศธรรมชาติในพื้นที่ และกระบวนการในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1) การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ผู้เรียน ได้รู้จักธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์อย่างแท้จริง โดยให้มีการศึกษาถึง นิเวศวิทยา และความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้จริง ในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืน กับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ ได้มุ่งสอนโดยยึดหลักศาสนา โดยสอนให้คนมีชีวิต ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ทำลายชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่ ในธรรมชาติด้วยกัน พิจารณาถึงความ เป็นไปตามธรรมชาติที่เป็นอยู่ ยอมรับความเป็นจริงของธรรมชาติ และยอมรับความจริงนั้น โดยไม่ฝืนธรรมชาติ ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ อย่างสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ทำให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการ ของสังคมและประเทศชาติในการพัฒนา ควรนำแนวคิดของการจัดการความรู้ ในประเด็นของการสร้างความรู้ และจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบควรใช้แหล่งทรัพยากรทางการศึกษาในชุมชนที่มีอยู่แล้วเป็นแม่ข่ายหลัก คือโรงเรียน วัดบ้านมุง เพื่อสานสัมพันธ์การจัดกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องทั้งในรูปแบบของบ้าน วัด และโรงเรียน ที่จะได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นแนวทางการจัดการที่เหมาะสม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง มาโต, พระครูอุเทศธรรมสาทิส, ชลิต วงษ์สกุล และพัทธพล เสวตวรรณ (2567) พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองพระชนกจักรีวัฒนธรรมวิถีพุทธ ด้วยการจัดการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวงานบุญเดือนสาม สืบสานประเพณีวิถีชาวอุไทย 3) นำเสนอกลยุทธ์และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการ ดำเนินการแต่ละด้านดังนี้ (1) พื้นที่และทรัพยากร (2) องค์กรชุมชน (3) การเรียนรู้ (4) กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่า (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (6) การวางแผนการดำเนินงาน (7) กำหนดเครื่องมือพัฒนา (8) การจัดการการ และ (9) การประชาสัมพันธ์ 2) การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่าและตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบ จากการทำกิจกรรม ที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความรู้สึก รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา การสร้างจิตสำนึก โดยการให้การศึกษา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจ ของบุคคล และยังมีผลต่อ พฤติกรรม ของบุคคล ให้มี

การเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิต ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ 3) การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิตโดยสอดคล้องกับธรรมชาติ ควรมุ่งเน้นภาคส่วนที่อยู่ในพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และเป็นหน้าที่ของเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภูมินิเวศที่จะดำเนินการตรวจสอบและประเมินด้วยตนเอง คือ ทั้งอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บางส่วนเป็นพื้นที่ของวัดบ้านมุง ซึ่งมีพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นของตัวเอง ซึ่งการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อมนี้ จะเป็นสิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษ และการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ ผ่านการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน วัด หน่วยงานภาครัฐ ได้ร่วมกันออกแบบและได้ป้ายแผนที่สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัดบ้านมุง ที่ได้มาจากคนในชุมชนร่วมกันออกแบบ ให้แก่วัดบ้านมุง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ แก่คนในชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง ซึ่งสอดคล้องกับนิสสาร ยินดีจันทร์ และคณะ (2564) พบว่า 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีการจัดสรรสิ่งที่มีอยู่นำไปใช้ในการจัดการท่องเที่ยวให้ เกิดประโยชน์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และอยากกลับมาเยี่ยมชมเสมอ 2) ด้านราคา ยึดแนวทางเพื่อให้ เกิดประโยชน์ทั้งในส่วนของชุมชนและนักท่องเที่ยว การได้รับบริการที่ดี คู่มากับการมาท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3) ด้านสถานที่ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกของการเดินทางท่องเที่ยว มีเครือข่ายประสานความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนด้วยกัน 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ได้แก่ แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาระบบภูมินิเวศธรรมชาติด้วยการจัดการความรู้แบบองค์รวมร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ตามผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบภูมินิเวศธรรมชาติในพื้นที่และกระบวนการในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยการมีส่วนร่วมของทั้ง 3 ภาคส่วน คือ ภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน จากนั้นการเข้าสู่กระบวนการจัดการความรู้ในลักษณะกิจกรรม ทั้ง 7 ขั้นตอน ซึ่งยังคงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสนับสนุน คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบภูมินิเวศธรรมชาติผ่านการจัดการความรู้แบบองค์รวมร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ พละ 5 อิทธิบาทธรรม 4 และปัญญา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาล ควรผลักดันการเสนอให้ทุ่งแสลงหลวงเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ และควรพิจารณาปรับแก้ไขกฎหมายในการดำเนินการป้อนุรักษ์โดยเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่รอยต่อได้มีส่วนเป็นคณะกรรมการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถเสนอนโยบาย หรือแผนในการจัดการความรู้และอนุรักษ์ภูมินิเวศธรรมชาติในพื้นที่

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ในพื้นที่อนุรักษ์ โดยการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นสาธารณะมาใช้ เพื่อป้องกันการบุกรุกและเพื่อการตรวจสอบพื้นที่ภูมินิเวศธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ การศึกษา และการท่องเที่ยว

3. หน่วยงานท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงาน ในการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ สำนวณ ประชาคม และบรรจุแผนการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนชุมชน ในยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและวัดในชุมชน ควรสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชนทุ่งแสลงหลวงภาคประชาชน อาจใช้พื้นที่ของวัดในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการประสานในระดับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายโดยมีชุมชนเป็นแกนหลัก

2. ควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เน้นการนำวิชาการ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ภูมินิเวศธรรมชาติ เพื่อให้คนในชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้พัฒนาตนเองด้านการจัดการความรู้ อย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐนันท์ อภิหารษากร และคณะ. (2565). *การบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทย : กรณีศึกษา ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (มิตีประชาชน)*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- ณัฐวัฒน์ แสงภูเขียว. (2563). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์*. *วารสารวิชาการและวิจัย*, 10(3), 265-278.

- นิสากร ยินดีจันทร์ และคณะ. (2564). การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจันทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 248-260.
- ประคอง มาโต, พระครูอุเทศธรรมสาทิส, ชลิต วงษ์สกุล และพิททล เสวตวรรณ. (2567). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองพระชนกจักรีวัฒนธรรมวิถีพุทธ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(2), 39-52.
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 91-101.
- เมตตา เก่งชูวงศ์ และคณะ. (2562). ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านปลาบู่ตำบลหนองแสง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th>
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2565). *อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง*. เข้าถึงได้จาก <https://nps.dnp.go.th>.

